Universitätsbibliothek Paderborn

De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Vtru[m] ars ca[m]psoria sit licita, an non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Visual Library

adeo ad poſtremũ verbũ vbi diximus qđ qui non habet vnde id ſoluere poſſit, quod aſſecurat, neque pretium valet percipere.

QVÆSTIO VIII.

DE CAMBIO IN GENERE.

ARTICVLVS I.

Vtrum ars campſoria ſit licita.

CAmbiorũ diſputatio ad vſu rę tractatum attinet. Eſt n. materia hęc vt cognitu maxime neceſſaria, ita tũ per ſeipſam abſtruſiſſima, tũ ẽt mercatorum nouis quotidianiſq. inuentis intricatiſſima, ac ſubinde doctorum opinionibus plurimum offuſcata. Quamobrẽ complurium ſum poſtulationibus improbe interpellatus, vt pus venenumq. huius peſtis aperirem, quæ id dies magis ac magis in rempublicam graſſatur. Curabo ergo pro ea quæ mihi ſuppetit ingenti facultate, id tentare. Deus nobis quod veritas habet ſuggerat. Igitur in ingreſſu de arte primum campſoria ſciſcitamur, an ſit licita?

Primũ arg. a parte negatiua. Arguitur enim a parte negatiua. Ars campſoria numularia eſt, nempe numorũ commutatrix & auctrix, hanc aũt Ariſt. 1. Polit. cap. 6. & 7. veluti contra naturam ſit condemnat, vtpote quod in numis com-

Ariſtot. mutandis nullum inſit naturale commodum, ſicuti in commutandis cibis, veſtimẽtis, atq. alijs rebus ad vitam neceſſarijs.

Arg. 2. Accedit ſecundo, ꝙ finis huius artis, vt ſuperiori libro dicebamus eſt, diuitiarum conquiſitio, quæ in infinitum procedit, cum tamen temporalia deſideria modum habere debeant, qua idcirco de cauſſa eſt reipublicæ peſtifera, vt experientia ipſa teſtatur. Quare & Chriſtus numulariorum menſas

Arg. 3. euertit. Tertio per hoc clare, vt ſupra dicebamus, eſſe contra naturam, quod per haud artem maxime fit, vt ſterilis pecunia fructoſior ſit, quam terra ipſa, & inde campſores odium contrahunt apud homines. Atque inde præterea, quod fere homines ſunt ſedentarij, nempe qui otioſi viuunt, & tñ plus lucri corradunt, quam alij actuoſi labore manuum ſuarum inſudantes, eo præcipue quod pecuniam ſuam nulli ſubijciunt periculo, ſicuti in alijs fit negotiationibus. In contrarium tñ facit, quod quodammodo hæc ars vſui eſt reipublicæ ad cambiandas traducendaſque monetas.

Primum omnium nomẽ cambium Latinum eſt. Nam cambire, idem eſt quod rem vnam pro alia cõmutare. Sed eſt cum Quid cãbium
Ariſt. loco citato, vt ſuperiori libro partim adnotauimus, nunc emunctius recolendũ, tres permutationum formas temporum curriculo ordine ſuccreuiſſe. Cœperunt. n. homines res ipſas primum cambire, puta vineam pro domo, vinum pro frumento, veſtem pro calceo, &c. Quæ quidem cambitio ſynceritati naturę eſt a ſuis primordijs natiua, ſed tamen propterea minime ſufficiẽs, quod neque res poſſunt aut in diuerſa loca omnes aſportari vt cambiantur, neque in longa ſeruari tempora. Et ideo ſucceſſit ſecundum cambium, nempe numus inuentus eſt, qui rerum eſſet pretium, cumq. rebus ipſis cambiretur. Atque modus hic cambiendi proxime ad primũ Triplex permutationũ forma.
accedit, illiq. omnino deſeruit. Quare hoc porro ad vitæ ſufficientiam vitam erat. At vero inuento numo humana ſagacitas per auaritiam excitata, tertiam cambiorũ progeniem peperit, vt videlicet numum pro numo commutaret. Quæ quidem commutatio inde primum ortum traxit, quod autem pretioſioremque monetam neceſſe erat cum minutioribus cambire. Deinde vero, quia in vna regione aurum numeroſiori argento æſtimabatur quam in alia & negotiatores idem aurum pluris illic vendebant, quam in alia emerent, atque inde poſtea induſtria humana artificioſius eandem artem locupletanit. Hac ergo ratione generale cambij, ꝙ eſt rerum commutatione originem duxerat, tãdem crebreſcente vſu ad pecuniarum commutationem, quæ minus eſt naturalis, accommodatum eſt. Quare cambium non eſt idem, quod ars ipſa numularia ſeu pecuniaria. Nam ars induſtriam negotiandi ſignificat, cambium vero ipſam eius commutandi actionem. Sunt autem, qui intelligere aliter non valentes cambij nomen, quam ſi inter res fiat diuerſas, aiũt proprie cambium non poſſe intelligi niſi inter monetas aut diuerſi metalli aut diuerſi ſigni. Hac autem conditione ratio cambij nullatenus eget, immo in cambio ratione loci, vt infra patebit, idem proprie numi pro diuerſitate loci cambiuntur. His ergo præ-

habi-

habitis ad quæſtionem forſan alicui videbatur propter rōnes factas negatiue ſimpliciter reſpondendum, ſ.hmōi artem non eſſe licitam, pleriq. tñ contra reſpondent, non ſolum licitam eſſe, verum & vtilem. Crediderim tamen tali eſſe concluſione reſpondendum: Ars campſoris quam numulariam Ariſt. appellat, ſi per ſe vnde ſecundum ſonum vocis exiſtimetur, in malum ſonat, non tñ ſic habet penitus intrinſecam malitiam, quin bono fine & circunſtantijs fieri poſſit licita. Quatuor enim actionū genera libro tertio diſtinximus. Alia.n. eſt gñe ſuo bona, vt virtutis opus, alia indifferens, vt ambulare, alia vero ſic intrinſece mala, vt neutiquam fieri queat licite, vt mentiri. Quarta vero eſt, quæ per ſe nude conſiderata, in malum ſonat, attamen nō repugnat, quo minus fine aliquo & circunſtantia fieri poſſit licite, vt plura ſimul retinere ſacerdotia. Atque huius generis, ſi rem conijcio, eſt ars cāpſoria. Nomen enim numulariæ artis, vt Ariſt. loco citato docet, duo ſignificatione ſua præ ſe fert abſurda. Primum ratione materiæ, ꝙ præter pecuniæ primæuum vſum, qui eſt, vt rerum ſit pretium, cambitur vna pro alia. Secundo, ratione finis, quia ſ. eiuſmodi commutatio non ad prouidentiam proxime neceſſariorum vitæ, ſed propter lucrum fit, quod infinitam gignit appetendi ſitim. Atque adeo ſic nude conſiderata, male ſonat. Accedunt & eidem arti eadem etiam incommodorum periculorumque genera, ac ſubinde fraudes atq. alia mala, quæ ſuperiori lib. quæſt. 2. negotiatione oſtendimus annecti, imo vero hæc pluribus eſt delinquendi occaſionibus expoſita. Nam reliquæ negotiationum ſpecies, quæ in emptione & venditione verſantur, plus habent naturalis commercij, cum res illic cambiantur ad vitam neceſſariæ, pluſque exigunt induſtriæ, diligentiæ, ac laborum, pluribuſque periculis capitale ſummittitur, quibus quidem rationibus honeſtantur, in hac vero arte nullum illorum ineſt. Præterea, maius habet illectamentum ad expiſcandum aliena bona, porro cum prodigi homines qui ſuis volunt voluptatibus inſeruire, paratam a campſoribus habent viam breui ſuas ſubſtantias decoquendi. At quoniam huius artis vitia in libri decurſu tractanda ſunt, de his modo ſatis. At vero ſecunda concluſionis pars nihilominus ſic probatur. Hæc eadem ipſa ars aliqua reipublicæ afferre poteſt emolumenta, ergo ſi illis vitijs expurgetur, in finemque referatur honeſtum, licita erit, atque adeo vtilis. Antecedens inde patet, quod neceſſarium quandoque eſt ciuibus pretioſiorem monetam cum vilioribus commutare, vt in ſubſequentibus compertiſſimum fiet. Quod autem ab illis maculis, quibus ſordet, elui poſſit, liquet, nam poteſt campſor non abſq, modo, at honeſtum optare lucrum. Sed neq. numiſmatum commutatio, quæ earum inſtitutioni aduerſari videtur, eſt omnino eius naturæ contraria. Nam ſicuti in alijs rebus Ariſt. eodem 6. cap. primo Politi. duplicem dignouit vſum, ſic & in pecunia licet. Eſt enim calcei, veſtiſque ac reliquorum vtenſilium] duplex vſus, vnus primæuus, cuius gratia inuentus eſt, quemadmodum calcei vſus eſt calceatio, & indumenti, indutio, atque equi equitatio, &c. alter vero emptio & venditio. Horum autem licet prior ſit proprius, poſterior tamen non eſt repugnans. Ordinatus enim venditio calcei ad priorem vſum. Pari ergo modo etſi numorum proprius vſus & finis ſit rerum æſtimatio, ac pro illis commutatio, nihilominus eorum inuicem cambium non eſt omnino abſurdum, ſi eatenus permittatur, quatenus eſt Reipublicæ neceſſarium. In ſumma, ſiquod in huiuſmodi cambio ſubeſſet periculum mutui, id maxime ex parte campſori, nam ab altero qui pecuniam in alterum locum traijcere optat, id non timetur, plurimum tamen, imo ſemper campſor prius recipit pecuniam quam reddat, vbi omnis abſtergitur effigies mutui. Et per hæc, reſponſio clareſcit argumenti in capite quæſtionis obiecti.

Marginal notes: Concluſio reſpōſiua. — Prob. concluſionis. — Ariſt.

ARTICVLVS II.

Vtrum plures ſint cambiorum ſpecies.

DE cambio in communi, qui titulus eſt præſentis quæſtionis, ſecundo explorare reſtat cambiorum ſpecies. Arguitur enim non eſſe plures. Nam cambium nihil aliud ſonat, quam rerū permutatio, propterea autem quod materia, hoc eſt, res quę commutantur, diuerſę ſint ſpecici,

Marginal note: Prim. arg.